

Jón Hammer, Rógvi Rasmussen og Torfinnur Jákupsson til verka í Norðurlandahúsinum

føroyskum - til dømis Andrias Høgenni ella Heiðrikur á Heygum, um teir búgva niðri - so verður tú avmarkaður. Tey góðkenna ikki føroyskt sum danskt, og tað vil siga, tey siggja okkum sum eitt fremmandamál saman við enskum ella farsí ella hvat tað skal vera.

Hinvegin eru Føroyar ov dansk- ar til at fáa egnan limaskap til at søkja um figging í evropeiskum filmsgrunnum.

– Í Føroyum kunnu vit heldur ikki søkja pening úr evropeiskum grunnum, tí vit eru ikki limir í programmum, til dømis Creative Europe ella Eurimages. Ísland og Norra og onnur lond kring okkum hava atgongd til eina pulju, sum vit ikki hava. Danmark hevur eis- ini, men vit hava ikki, tí vit eru ikki partur av Danmark í tí sambandi. Samstundis kunnu vit ikki koma inn uttanum Danmark.

– Tað er eitt Catch 22: Eru vit partur av ríkisfelagsskapinum ella ikki? Vit eru ikki nóg stórir partur av ríkisfelagsskapinum til at fáa pengar til ein danskan film á føroyskum, men vit eru sam- stundis ikki nóg sjálvstøðug til at fara rundanum Danmark.

Filmsvinnan flutt seg nóg

– Tað er hent øgiliga nóg í før- oyskum filmi í mun til bara tey seinastu fimm árin. Kvaliteturin er hækkaður, og talið á minuttum, sum vit framleiða, hækkar allatíð.

Vinnan er ment nóg frá at bara vera nakrir stuttfilmur til at gera fleiri spælifilmar. Vit standa nú á gáttini til, at hetta kann vera ein vinnuvegur.

At føroysk filmsvinna kundi gerast ein røtt vinna, var eisini orsök til, at Filmshúsið varð sett á stovn í 2017. Tíðin er búgvín til at fara víðari við filmsvinnuni, og føroyskur filmur er á tí støði, at neyðugt er at gera meira burtúr.

– Vit eru í teirri støðu, at vit mugu taka avgerð, um vit skulu halda fast í vísiónini. Nú hava vit ment nøkur talent, ið duga at gera spælifilmar. Vit hava fingið at- gongd til stóra evropeiska marknaðin, og har er stórir áhugi fyri Føroyum. Men so mugu vit eisini kunna útvega tær framleiðslurnar, ið vit lýsa við.

Ísland var tað heilt stóra fyri nøkrum árum síðani við filmum í Cannes, og Jón Hammer metir, at tað sama kann gera seg galdandi fyri Føroyar.

– Eg tosaði við ein íslenskan framleiðarara í gjár, og hann helt, at Føroyar vóru tað nýggja Ísland innan film.

Klárt til stórar framleiðslur í Føroyum

Tað kann tykjast torført at trúgva, at Føroyar eru til reiðar at standa fyri stórum filmsframleiðslum. Men Jón Hammer vísir á, at før- oysk filmsfólk hava fingið nógvar royndir seinastu árin, og at før- oysk

ingar eru til reiðar at lofta stórum verkætlanum.

– Tað, sum er hent seinastu árin, er, at fólk hava fingið fleiri royndir við at gera føroyskar film- ar. Samstundis hava útlenskir filmar verið her og gjørt upptøkur. Fleiri royndir tú gevur fólki, betri standa tey seg. Kunnu tey arbeiða við filmi alt árið - og ikki sita á kontóri helvtina av árinum og arbeiða við filmi í summarinum, sum tað hevur verið - so kunnu vit veita eina tænastu.

Tað verður kortini við út- lenskari hjálp, at stóru films- framleiðslurnar verða gjørdar í Føroyum, ger Jón Hammer greitt.

– Vit kunnu ikki veita alla tænastuna. Vit kunnu ikki veita alla A-funktionina, allar høvuðs- fotografarnar, høvuðs- hetta og høvuðs- hatta, men supplerandi rollur. Heldur verkætlanin fram, sum til dømis við einari røð, so høvdu føroyingar kunna yvirtikið høvuðsrollurnar eisini.

– Tað verður altíð soleiðis, at tá tú samstarvar, so er tað give- and-take. Tey koma við einum fotografi, vit koma við onkrum øðrum, sigur Jón Hammer.

Filmsvinna gevur avkast

Tað eru tey, ið finnst at, at mentan og list av ymsum slag skal stuðlast av tí almenna, og at lítið letur seg gera uttan almenna figging. Argumentið er, at vinnan skal klára seg út frá markn-

aðarligum treytum uttan ískot frá tí almenna. Jón Hammer heldur hinvegin, at stuðul skal siggjast sum ein iløga, tí kemur ein films- vinna upp at koyra, so gevur hon avkast.

– Fyri meg, sum arbeiði við mentan, so haldi eg, at mentan hevur eitt virði í sær sjálvum. Fyri onnur, sum ikki eru samd í tí, kann mann siga, at rokniðstykki vísir, at fyri hvørja krónu, ið tú let- ur í stuðli til film, so kemur hon umleið fyra ferðir aftur til búskap- in. Tað vísir allar kanningar aðra- staðni, har tey hava stuðul.

– Eg kenni heldur onga vinnu í Føroyum, ið klárar seg út frá marknaðarligum treytum - ser- liga tá vinnan verður bygd upp. Tú hevur stuðulsskipan til skipa- smíð, stuðulsskipan til fiskivinnu, skattalætta til sjómenn - stuðul- skipanir hava so nógvar formar. Serliga í uppbyggingini mást tú hava stuðul. Tað er heldur ikki so, at pengarnir verða kastaðir burt- ur. Pengarnir verða brúktir til før- oyskar tænastur.

Jón Hammer vísir samstundis á, at almennur stuðul úr Føroy- um skal heldur ikki figgja verk- ætlanirnar allar sum tær eru. Stuðulin skal hinvegin virka sum grundstøði fyri at fáa meira figg- ing uttanífrá.

– Tað krevur, at vit kom upp á eitt hægri støði, í mun til hvat tað kostar at gera film, og hvat mann fær í øðrum londum. Er tað ov

lítið av pengum, ið fáast úr Fø- royum, so er tað ov lítið at fara at fáa samsvarandi upphæddir úr út- londum, sigur Jón Hammer.

Norddok

Føroyar hava í ár fingið stuðul úr danska Norddok grunnin. Tvær av útvaldu verkætlanunum hava tilknýti til Føroyar. Onnur, doku- mentarurin Heartist, er føroysk øll sum hon er, meðan hin, Pigen og Sølvdrongen, er dansk-føroysk.

Norddok hevði 10 milliónir krónur at ráða yvir, og uttan iva er stuðulin komin væl við. Men Norddok er ikki eitt afturvend- andi átak, og sostatt er tað ein eingangspulja, ið varð lutað út millum verkætlanirnar.

– Norddok var eitt eingangsting í ríkisfelagsskapinum, har ein av- gerð varð tikin um at promovera ríkisfelagsskapin upp á onkran máta. Tað varð gjørt ein pulja, sum bert var til dokumentarar, ið skuldu hava okkurt við ríkis- felagsskapin at gera.

– Tað er so sjálvandi gott, at verkætlanir fingi stuðul. Men tað er eitt sindur sum at keypa seg frían. Hví gera tey ikki hetta hvørt ár? Tað góða við Norddok er, at danskarar kunnu søkja Norddok, men teir skulu hava føroyskan ella grønlenskan partnara. Tá fær føroysk framleiðsla atgongd til aðrar pengar. Um tey veruliga meintu tað, so skuldi tað verið gjørt hvørt ár, sigur Jón Hammer.